

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Ήταν από εκείνους τους μακρινούς ήχους που νομίζεις πως είναι κάτι άλλο: μια βρώμικη, ατμοκίνητη μαούνα που αγκομαχά στον ποταμό Σπρέε· η αλλαγή σιδηροτροχιάς μιας αργής αμαξοστοιχίας κάτω από τη μεγάλη γυάλινη οροφή του σταθμού Ανχάλτερ-η καυτή, νευρική αναπνοή κάποιου τεράστιου δράκου, σαν ένας από τους πέτρινους δεινόσαυρους στον ζωολογικό κήπο του Βερολίνου να είχε ζωντανέψει και τώρα να κινιόταν αργά στη Βίλχελμ Στράσε. Δεν ακουγόταν καν σαν κάτι μελωδικό, μέχρι που μάντευες πως επρόκειτο για μια στρατιωτική μπάντα χάλκινων οργάνων, αλλά ακόμη και τότε η μουσική ήταν πολύ μηχανική για να δείχνει πως προέρχεται από ανθρώπινο χέρι. Ξαφνικά ο αέρας γέμισε από την κλαγγή των χάλκινων πιάτων και το κουδούνισμα των μεταλλόφωνων και επιτέλους το είδα – ένα απόσπασμα στρατιωτών που παρέλαναν σαν να σκόπευαν να βρουν δουλειά στους επισκευαστές των δρόμων. Η θέα και μόνο αυτών των αντρών έκανε τα πόδια μου να πονούν. Προχωρούσαν στο δρόμο με τον ωρολογιακό βηματισμό τους, τις Μάουζερ караμπίνες στηριγμένες στον αριστερό ώμο, τα μυώδη δεξιά χέρια τους να κινούνται με ακρίβεια εκκρεμούς ανάμεσα στον αγκώνα και στη στολισμένη με τον αετό αγκράφα τους, τα κεφάλια τους με τα κρανία από γκρίζο ατσάλι να στέκονται αγέρωχα και τις σκέψεις τους, δεδομένου ότι είχαν, να τις καταλαμβάνουν οι ανοησίες για τον ένα λαό, τον έναν ηγέτη, τη μία αυτοκρατορία – *με τη Γερμανία!*

Οι άνθρωποι σταματούσαν για να χαζέψουν και να χαιρετήσουν στρατιωτικά τη συμφόρηση από ναζιστικές σημαίες και λάβαρα

που κρατούσαν οι στρατιώτες – ένα ολόκληρο υφασματοπωλείο από κόκκινα, μαύρα και άσπρα υφάσματα για κουρτίνες. Κάποιοι έφταναν τρέχοντας, γεμάτοι πατριωτικό ενθουσιασμό, για να κάνουν το ίδιο. Παιδιά ανέβαιναν σε φαρδιούς ώμους ή γλιστρούσαν ανάμεσα σε πόδια αστυνομικών για να μη χάσουν τίποτα. Μόνο ο άντρας που στεκόταν δίπλα μου φαινόταν λιγότερο ενθουσιώδης.

«Να μου το θυμηθείς», είπε. «Αυτός ο τρελός και ηλίθιος ο Χίτλερ θέλει να κάνει κι άλλο πόλεμο με την Αγγλία και τη Γαλλία. Λες και δεν χάσαμε αρκετούς άντρες την τελευταία φορά. Όλες αυτές οι παρελάσεις πέρα δώθε μου προκαλούν ναυτία. Μπορεί να ήταν ο Θεός που εφηύρε το διάβολο, αλλά η Αυστρία μας έδωσε τον Ηγέτη».

Ο άντρας που πρόφερε αυτές τις λέξεις είχε πρόσωπο σαν το Γκόλεμ της Πράγας και σώμα σε σχήμα βαρελιού, το οποίο ανήκε περισσότερο σε άμαξα που μεταφέρει μπίρα. Φορούσε ένα κοντό δερμάτινο παλτό και ένα πηλήκιο που η άκρη του έβγαινε απευθείας από το μέτωπό του. Τα αυτιά του ήταν σαν ινδικού ελέφαντα, το μουστάκι του σαν βούρτσα τουαλέτας και είχε πιο πολλές δίδυμες στο πιγούνι από ζαχαροπλαστέιο τα Χριστούγεννα. Πριν ακόμα πετάξει το τσιγάρο στην μπάντα και χτυπήσει το τύμπανο, ένα κενό είχε δημιουργηθεί γύρω από τον ασύνετο σχολιαστή, σαν να ήταν φορέας κάποιας θανατηφόρας ασθένειας. Και κανείς δεν ήθελε να είναι κοντά του όταν θα εμφανιζόταν η Γκεστάπο με τις δικές της ιδέες περί θεραπείας.

Γύρισα από την άλλη και κατέβηκα γοργά τη Χέντεμαν Στράσε. Η μέρα ήταν ζεστή, σχεδόν τέλος του Σεπτεμβρίου, τότε που μια λέξη όπως «καλοκαίρι» με έκανε να σκεφτώ κάτι πολύτιμο, που σύντομα θα ξεχνιόταν. Όπως η ελευθερία και η δικαιοσύνη. «Ξύπνα, Γερμανία» ήταν το σύνθημα στα χείλη όλων, μόνο που σ' εμένα φαινόταν πως μέσα στον ύπνο μας βαδίζαμε προς κάποια απαίσια, όμως ακόμα άγνωστη καταστροφή. Αυτό δεν σήμαινε πως θα ήμουν τόσο ανόητος ώστε να το πω δημόσια και σίγουρα

όχι την ώρα που κάποιοι άγνωστοι μπορούσαν να με ακούσουν. Είχα αρχές, ναι, αλλά και τα δόντια μου ήταν ακόμα όλα δικά μου.

«Ε, εσύ», είπε μια φωνή πίσω μου. «Στάσου ένα λεπτό. Θέλω να σου μιλήσω».

Συνέχισα να περπατάω και είχα φτάσει πια στη Σάαρλαντ Στράσε – πρώην Κενιχγκρέτσερ Στράσε, μέχρι που οι Ναζί αποφάσισαν πως έπρεπε όλοι να θυμόμαστε τη Συνθήκη των Βερσαλλιών και την αδικία της Κοινωνίας των Εθνών* –, όταν με πρόλαβε ο κάτοχος της φωνής.

«Δεν με άκουσες;» είπε.

Με έπιασε από τον ώμο και με έσπρωξε προς μια διαφημιστική πινακίδα, δείχνοντάς μου ένα σήμα σαν μπρούντζινο δίσκο στην παλάμη του χεριού του. Ήταν δύσκολο να καταλάβω απ' αυτό αν ήταν η τοπική δίωξη εγκλήματος ή η κρατική, αλλά, απ' όσα ήξερα για το Χέρμαν Γκέρινγκ και τη νέα πρωσική αστυνομία του, μόνο οι χαμηλόβαθμοι είχαν πάνω τους τέτοια μπρούντζινα καπάκια μπίρας. Στο πεζοδρόμιο δεν ήταν κανείς άλλος και η διαφημιστική πινακίδα μάς έκρυβε από όσους βρίσκονταν στο δρόμο. Όχι ότι υπήρχαν κανονικές διαφημίσεις κολλημένες πάνω της. Αυτές τις μέρες η διαφήμιση είναι απλώς μια ανακοίνωση για τους Εβραίους, να μην πατάνε το γρασίδι.

«Όχι, δεν σ' άκουσα», είπα.

«Ο άντρας που μίλησε προδοτικά για τον Ηγέτη. Θα πρέπει να άκουσες τι είπε. Στεκόσουν δίπλα του ακριβώς».

«Δεν θυμάμαι να άκουσα κάτι προδοτικό για τον Ηγέτη», είπα. «Άκουγα την μπάντα».

«Και γιατί απομακρύνθηκες ξαφνικά;»

«Θυμήθηκα πως είχα ένα ραντεβού».

Τα μάγουλα του μπάτσου κοκκίνισαν λιγάκι. Το πρόσωπό του

* Το Σάαρλαντ πέρασε στα χέρια των Βρετανών και των Γάλλων το 1920, για να επιστρέψει με δημοψήφισμα στη ναζιστική Γερμανία το 1933. (Σ.τ.Μ.)

δεν ήταν ευχάριστο. Τα μάτια του ήταν σκοτεινά, σκιώδη· το στόμα του άκαμπτο, με χαμόγελο πονηρό· και είχε ένα αρκετά προεξέχον σαγόκι. Ήταν πρόσωπο που δεν χρειαζόταν να φοβάται το θάνατο, αφού έμοιαζε ήδη με κρανίο. Αν ο Γκέμπελς είχε έναν ψηλότερο, πιο λυσσαλέα ναζιστή αδερφό, μπορεί και να ήταν αυτός ο άντρας.

«Δεν σε πιστεύω», είπε ο μπάτσος και χτυπώντας τα δάχτυλά του ανυπόμονα πρόσθεσε: «Ταυτότητα παρακαλώ».

Το «παρακαλώ» ήταν ευγενικό, αλλά και πάλι δεν είχα καμία επιθυμία να του δείξω την ταυτότητά μου. Ο τομέας οχτώ της σελίδας δύο περιείχε όλες τις λεπτομέρειες για την εκπαίδευση και τα στοιχεία του επαγγέλματός μου. Και από τη στιγμή που δεν ήμουν πια αστυνομικός, αλλά υπάλληλος ξενοδοχείου, θα ήταν το ίδιο αν του έλεγα πως δεν ήμουν Ναζί. Ακόμη χειρότερα. Ένας άντρας που είχε αναγκαστεί να φύγει από το σώμα επιθεωρητών της αστυνομίας του Βερολίνου εξαιτίας της πίστης του στην παλιά Δημοκρατία της Βαϊμάρης μπορεί να ήταν και ο τύπος που θα αγνοούσε κάποιον που μιλούσε προδοτικά για τον Ηγέτη. Αν βέβαια επρόκειτο για προδοσία. Γνώριζα όμως πως ο μπάτσος θα με συνελάμβανε απλώς και μόνο για να μου χαλάσει τη μέρα, και η σύλληψη πολύ πιθανόν να σήμαινε δύο βδομάδες σε στρατόπεδο συγκέντρωσης.

Χτύπησε πάλι τα δάχτυλά του και κοίταξε μακριά σχεδόν βαριεστημένα.

«Έλα, έλα, δεν θα φάω τη μέρα μου εδώ».

Για μια στιγμή δάγκωσα απλώς τα χείλη μου, ενοχλημένος που για άλλη μια φορά με έσπρωχνε κάποιος αγενώς, και δεν ήταν μόνο ο μπάτσος με το πρόσωπο πτώματος αλλά και ολόκληρο το ναζιστικό κράτος. Με είχαν διώξει από τη θέση του ανώτερου αστυνομικού επιθεωρητή στην Κρίπο* – μια δουλειά που λάτρευα –

* Kriminalpolizei: Η δίωξη εγκλήματος. (Σ.τ.Μ.)

και με είχαν κάνει να νιώσω παρίας εξαιτίας της προσκόλλησής μου στην παλιά Δημοκρατία της Βαϊμάρης. Τα λάθη της Δημοκρατίας ήταν πολλά, αυτό ήταν αλήθεια, αλλά τουλάχιστον ήταν πραγματική δημοκρατία. Και μετά την κατάρρευσή της το Βερολίνο, η πόλη όπου γεννήθηκα, ήταν σχεδόν αγνώριστο. Προηγουμένως ήταν το πιο φιλελεύθερο μέρος στον κόσμο. Τώρα έδινε την εντύπωση πως ήταν χώρος στρατιωτικών παρελάσεων. Οι δικτατορίες πάντα φαίνονται καλές, μέχρι που κάποιος αρχίζει να σου υπαγορεύει.

«Κουφός είσαι; Για να δούμε την καταραμένη την ταυτότητά σου!»

Ο μπάτσος χτύπησε πάλι τα δάχτυλά του.

Η ενόχληση έγινε θυμός. Έβαλα το αριστερό μου χέρι μέσα στο σακάκι για να βρω την κάρτα και γύρισα το κορμί μου ακριβώς όσο χρειαζόταν για να κρύψω το δεξί μου χέρι, που είχε σφιχτεί γροθιά. Και όταν την έχωσα στην κοιλιά του, είχε τη δύναμη όλου μου του σώματος.

Τον χτύπησα πολύ δυνατά. Πάρα πολύ. Η γροθιά έβγαλε όλο τον αέρα από μέσα του και κάτι παραπάνω. Αν χτυπήσεις κάποιον στην κοιλιά με αυτό τον τρόπο, μένει ξερός για αρκετή ώρα. Στήριξα πάνω μου για μια στιγμή το αναίσθητο σώμα του μπάτσου και μετά περάσαμε αγκαλιαστά, σαν να χορεύαμε βαλς, την περιστρεφόμενη πόρτα του ξενοδοχείου Ντόιτσερ Κάιζερ. Ο θυμός μου είχε μετατραπεί σε κάτι που έμοιαζε με πανικό.

«Νομίζω πως αυτός ο άνθρωπος έπαθε κάποιον είδους αποπληξία», είπα στον συνοφρωμένο θυρωρό και πέταξα το σώμα του μπάτσου στη δερμάτινη πολυθρόνα. «Πού είναι τα τηλέφωνα του ξενοδοχείου; Θα καλέσω ασθενοφόρο».

Ο θυρωρός έδειξε τη γωνία του διαδρόμου μετά την υποδοχή.

Χαλάρωσα τη γραβάτα του μπάτσου για να γίνω πιστευτός και φέρθηκα σαν να κατευθυνόμουν στα τηλέφωνα. Μόλις όμως έστριψα στη γωνία, πέρασα μια πόρτα υπηρεσίας, κατέβηκα κάτι

σκάλες και βγήκα από το ξενοδοχείο μέσω της κουζίνας. Κατέληξα σε ένα σοκάκι που έβγαζε στη Σάαρλαντ Στράσε και έφτασα γρήγορα στον σταθμό Ανχάλτερ. Για μια στιγμή σκέφτηκα να μπω σε κάποιο τρένο. Μετά είδα το τούνελ του μετρό που συνέδεε το σταθμό με το Εξέλσιορ, που ήταν το δεύτερο καλύτερο ξενοδοχείο του Βερολίνου. Κανείς δεν θα σκεφτόταν να με ψάξει εκεί μέσα. Όχι τόσο κοντά σε ένα προφανές μέσο διαφυγής. Εξάλλου στο Εξέλσιορ υπήρχε και ένα εξαιρετο μπαρ. Τίποτα δεν σε κάνει να διψάς τόσο όσο να ρίχνεις έναν αστυνομικό αναίσθητο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Μπήκα απευθείας στο μπαρ, παρήγγειλα ένα μεγάλο σναπς και το κατέβασα γρήγορα, λες και ήταν μέσα Ιανουαρίου.

Το Εξέλισιον ήταν γεμάτο μπάτσους, αλλά ο μόνος που αναγνώριζα ήταν ο ντετέκτιβ του ξενοδοχείου, ο Ρολφ Κούναστ. Πριν από την εκκαθάριση του 1933 ο Κούναστ ήταν στην πολιτική αστυνομία του Πότστονταμ και ήταν λογικό να περιμένει κανείς να μπει στην Γκεστάπο, αν εξαιρέσεις δύο πράγματα: Πρώτον, ο Κούναστ ήταν ο επικεφαλής της ομάδας που είχε αποστολή να συλλάβει τον ηγέτη της Ες-Α*, τον κόμη Χέλντορφ, τον Απρίλιο του 1932, υπό τις διαταγές του Χίντενμπουργκ,** για να προληφθεί ένα πιθανό πραξικόπημα από τους Ναζί. Το δεύτερο ήταν ότι πλέον ο Χέλντορφ ήταν ο πρόεδρος της αστυνομίας στο Πότστονταμ.

«Γεια», είπα.

«Μπέρνι Γκούντερ. Τι φέρνει τον ντετέκτιβ του ξενοδοχείου Άντλον στο Εξέλισιον;» ρώτησε.

«Πάντα ξεχνάω ότι εδώ είναι ξενοδοχείο. Ήρθα να αγοράσω εισιτήριο για το τρένο».

«Είσαι χωρατατζής, Μπέρνι. Δεν έχεις αλλάξει».

«Θα γελούσα κι ο ίδιος αν δεν ήταν όλοι αυτοί οι μπάτσοι τριγύρω. Τι συμβαίνει; Ξέρω ότι το Εξέλισιον είναι το αγαπημένο κα-

* SA: Συντομογραφία για το Sturmbabteilung, παραστρατιωτική οργάνωση που υπηρέτησε το ναζιστικό κόμμα τα πρώτα του χρόνια. (Σ.τ.Μ.)

** Γερμανός πολιτικός προς τιμή του οποίου πήραν την ονομασία τους τα γνωστά αερόπλοια. (Σ.τ.Μ.)

ταγώγιο της Γκεστάπο, αλλά συνήθως δεν το κάνουν τόσο φανερά. Οι τύποι εδώ έχουν κούτελα που τους κάνουν να μοιάζουν πως μόλις βγήκαν από την κοιλάδα του Νεάντερταλ. Στα τέσσερα».

«Έχουμε έναν εξέχοντα φιλοξενούμενο», εξήγησε ο Κούναστ. «Μένει εδώ κάποιος από την Αμερικανική Ολυμπιακή Επιτροπή».

«Νόμιζα πως το Κάιζερχοφ ήταν το επίσημο ολυμπιακό ξενοδοχείο».

«Είναι. Ήρθε όμως τελευταία στιγμή και το Κάιζερχοφ δεν είχε πού να τον βάλει».

«Τότε φαντάζομαι πως και το Άντλον θα είναι γεμάτο».

«Τσίγκλα με κι εσύ», είπε ο Κούναστ. «Ελεύθερα. Αυτές οι βοΐδοουρές από την Γκεστάπο κάνουν το ίδιο απ' το πρωί. Το μόνο που χρειάζομαι είναι και κάποιον εξυπνάκια από το σπουδαίο ξενοδοχείο Άντλον να έρθει για να με φέρει στα ίσια μου».

«Δεν σε τσιγκλάω, Ρολφ. Ειλικρινά. Έλα, άσε με να σε κεράσω ένα ποτό».

«Με εκπλήσσει που έχεις να το πληρώσεις, Μπέρνι».

«Δεν με πειράζει αν είναι δωρεάν. Ο ντετεκτίβ του ξενοδοχείου δεν κάνει τη δουλειά του σωστά αν δεν έχει κάτι να προσάψει στον μπάρμαν. Πέρνα καμιά φορά από το Άντλον και θα σου δείξω πόσο φιλότιμος μπορεί να είναι ο μπάρμαν στο ξενοδοχείο μας αφού τον έχω πιάσει με το χέρι στο ταμείο».

«Ο Ότο; Δεν το πιστεύω».

«Δεν χρειάζεται, Ρολφ. Η φράου Άντλον όμως θα το πιστέψει και δεν θα δείξει την ίδια κατανόηση μ' εμένα». Παρήγγειλα άλλο ένα. «Έλα, πάρε ένα ποτό. Ύστερα απ' ό,τι μου συνέβη, χρειάζομαι κάτι να μου σφίξει τ' άντερα».

«Τι έγινε;»

«Μη σ' απασχολεί. Ας πούμε μόνο ότι η μπίρα δεν θα κάνει τίποτα».

Κατέβασα ακόμη ένα σναπς μετά το προηγούμενο.

Ο Κούναστ κούνησε το κεφάλι του.

«Θα το ήθελα, Μπέρνι. Αλλά ο χειρ Έλσονερ δεν θα είναι καθόλου ευχαριστημένος αν ξεχαστώ και δεν εμποδίσω τους μπάσταρδους τους Ναζί να κλέψουν τα τασάκια».

Αυτές οι φαινομενικά αδιάκριτες λέξεις οφείλονταν στη γνώση τού ότι κι εγώ στο παρελθόν ήμουν αφοσιωμένος στη δημοκρατία. Και πάλι όμως ένιωθε την ανάγκη να είναι επιφυλακτικός. Γι' αυτό με συνόδευσε έξω από το μπαρ, μέσα από την αίθουσα υποδοχής και προς το Παλμ Κορτ. Ήταν πιο εύκολο να μιλήσουμε ελεύθερα όταν δεν μπορούσε κανείς να μας ακούσει εξαιτίας της μουσικής από την ορχήστρα του Εξέλιορ. Αυτές τις μέρες το μόνο ασφαλές θέμα συζήτησης στη Γερμανία ήταν ο καιρός.

«Άρα η Γκεστάπο είναι εδώ για να προστατεύσει κάποιον Αμερικανό;» Κούνησα το κεφάλι μου. «Νόμιζα πως ο Χίτλερ δεν συμμαθεί τα αμερικανάκια».

«Ο συγκεκριμένος γυρίζει το Βερολίνο για να αποφασίσει αν είμαστε κατάλληλοι να φιλοξενήσουμε τους Ολυμπιακούς σε δύο χρόνια».

«Υπάρχουν δύο χιλιάδες εργάτες στα δυτικά του Σαρλότενμπουργκ που έχουν έντονα την εντύπωση πως ήδη τους διοργανώνουμε».

«Φαίνεται πως υπάρχουν πολλά αμερικανάκια που θέλουν να μποϊκοτάρουν την Ολυμπιάδα και το στηρίζουν στον αντισημιτισμό της κυβέρνησής μας. Ο Αμερικανός έχει αποστολή να βρει στοιχεία για το αν η κυβέρνηση κάνει διακρίσεις εναντίον των Εβραίων».

«Αν σκεφτείς πως τα στοιχεία είναι τόσο απροκάλυπτα, απορώ που μπήκε στον κόπο να κλείσει δωμάτιο σε ξενοδοχείο».

Ο Ρολφ Κούναστ χαμογέλασε κι αυτός πονηρά.

«Απ' ό,τι έχω ακούσει, πρόκειται απλώς για κάτι τυπικό. Αυτή τη στιγμή είναι σε μια από τις αίθουσες εκδηλώσεων και παραλαμβάνει μια λίστα δεδομένων που συνέθεσε για κείνον το Υπουργείο Προπαγάνδας».

«Α, τέτοιου είδους δεδομένα. Βέβαια, δεν θα θέλαμε να σχημα-

τίσει λανθασμένη εντύπωση για τη Γερμανία του Χίτλερ, ε; Όχι πως έχουμε τίποτα εναντίον των Εβραίων δηλαδή. Αλλά να, άλλος είναι πλέον ο εκλεκτός λαός εδώ».

Δυσκολευόμουν να καταλάβω γιατί ένας Αμερικανός να είναι ενδεχομένως πρόθυμος να αγνοήσει τα αντιεβραϊκά μέτρα του νέου καθεστώτος. Ειδικά όταν υπήρχαν τόσα εξωφρενικά παραδείγματα σε ολόκληρη την πόλη. Μόνο ένας τυφλός δεν θα παρατηρούσε τα εξόχως προσβλητικά σκίτσα στα εξώφυλλα των πιο φανατικών ναζιστικών εφημερίδων, τα άστρα του Δαβίδ ζωγραφισμένα στις βιτρίνες των καταστημάτων που ανήκαν σε Εβραίους και τις πινακίδες «Μόνο Γερμανοί» στα δημόσια πάρκα – για να μην αναφέρω τον πραγματικό φόβο που ενοικούσε στα μάτια κάθε Εβραίου στην Πατρίδα.

«Μπράντεϊτζ – έτσι λένε τον Αμερικανό...»

«Ακούγεται γερμανικό».

«Δεν μιλάει καν γερμανικά», είπε ο Κούναστ. «Εφόσον λοιπόν δεν συναντήσει κανέναν Εβραίο που ξέρει αγγλικά, τα πράγματα θα πάνε μια χαρά».

Κοίταξα γύρω μου στο Παλμ Κορτ.

«Υπάρχει κίνδυνος να κάνει κάτι τέτοιο;»

«Θα με εξέπληττε αν υπήρχε έστω και ένας Εβραίος σε ακτίνα εκατό μέτρων από αυτό το μέρος, δεδομένου ποιος έρχεται εδώ να τον συναντήσει».

«Όχι ο Ηγέτης».

«Όχι, αλλά η βαθιά σκιά του».

«Έρχεται στο Εξέλισιρ ο Αναπληρωτής Ηγέτης; Ελπίζω να καθαρίσατε τις τουαλέτες».

Ξαφνικά η ορχήστρα σταμάτησε στη μέση το κομμάτι που έπαιζε για να αρχίσει τον γερμανικό εθνικό ύμνο, και οι επισκέπτες του ξενοδοχείου πήδησαν όρθιοι για να απλώσουν το δεξί τους χέρι προς την αίθουσα υποδοχής. Δεν είχα άλλη επιλογή από το να τους μιμηθώ.

Περικυκλωμένος από στρατιώτες των ταγμάτων εφόδου, ο Ρούντολφ Ες μπήκε στο ξενοδοχείο με βήμα αποφασιστικό φορώντας τη στολή των Ες-Α. Το πρόσωπό του ήταν τετράγωνο σαν χαλάκι πόρτας, αλλά με κάποιο τρόπο δεν σε έκανε να αισθανθείς ευπρόσδεκτος. Ήταν μετρίου αναστήματος· αδύνατος με σκούρα σπαστά μαλλιά· φρύδι Τρανσυλβανίας· μάτια λυκανθρώπου· και στόμα λεπτό σαν ξυράφι. Αφού ανταπέδωσε με απάθεια τους πατριωτικούς χαιρετισμούς μας, σκαρφάλωσε δυο δυο τα σκαλιά του ξενοδοχείου. Με τον αέρα ανυπομονησίας που τον διακατείχε, μου θύμισε σκυλί Αλσατίας που ο Αυστριακός αφέντης του είχε λύσει το λουρί του, ώστε να γλείψει το χέρι του ανθρώπου από την Αμερικανική Ολυμπιακή Επιτροπή.

Και όπως είχαν τα πράγματα, υπήρχε ένα χέρι που έπρεπε κι εγώ να πάω να γλείψω. Ένα χέρι που ανήκε σε άντρα της Γκεστάπο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Ως ένας από τους ντετέκτιβ του Άντλον, στα καθήκοντά μου ήταν να κρατάω κακοποιούς και δολοφόνους έξω από το ξενοδοχείο. Αυτό όμως ήταν δύσκολο, αφού οι κακοποιοί και οι δολοφόνοι μερικές φορές ήταν αξιωματούχοι του ναζιστικού κόμματος. Κάποιοι από αυτούς, όπως ο Βίλχελμ Φρικ, ο υπουργός Εσωτερικών, είχαν εκτίσει στο παρελθόν και ποινή φυλάκισης. Το υπουργείο ήταν στην Ούντερ ντεν Λίντεν, μετά τη γωνία του Άντλον· και ο Φρικ – ένας αυθεντικός χοντροκέφαλος Βαυαρός, με μια κρεατοελιά στο πρόσωπο και μια φιλενάδα που όλως τυχαίως ήταν σύζυγος και κάποιου σημαντικού αρχιτέκτονα των Ναζί – μπαινόβγαινε συνέχεια στο ξενοδοχείο. Το ίδιο έκανε πιθανότατα και η κοπέλα.

Το ίδιο δύσκολο για έναν ντετέκτιβ ξενοδοχείου ήταν οι συνεχείς εναλλαγές στο προσωπικό, όπου τίμιοι, φιλότιμοι εργάτες, που τύχαινε να είναι Εβραίοι, άφηναν τη θέση τους σε κάποιους που ήταν λιγότερο τίμιοι και φιλότιμοι, αλλά τουλάχιστον φαινόταν πιο Γερμανοί.

Τον περισσότερο καιρό δεν έχωνα τη μύτη μου σε αυτά τα θέματα, αλλά όταν η γυναίκα ντετέκτιβ του ξενοδοχείου Άντλον αποφάσισε να αφήσει το Βερολίνο για πάντα, αισθάνθηκα την υποχρέωση να προσπαθήσω να τη βοηθήσω.

Η Φρίντα Μπάμπεργκερ ήταν κάτι περισσότερο από παλιά μου φίλη. Είχαμε υπάρξει περιστασιακά και εραστές, που ήταν ένας όμορφος τρόπος να λέμε ότι μας άρεσε να πλαγιάζουμε μαζί, αλλά το πράγμα δεν πήγαινε ποτέ πιο μακριά, αφού εκεί-

νη είχε έναν εξ αποστάσεως σύζυγο στο Αμβούργο. Η Φρίντα ήταν ξιφομάχος που είχε αγωνιστεί σε Ολυμπιακούς Αγώνες, αλλά ήταν επίσης και Εβραία, και για το λόγο αυτό την είχαν αποβάλει από τη Λέσχη Ξιφασκίας του Βερολίνου τον Νοέμβριο του 1933. Παρόμοια μοίρα περίμενε σχεδόν και κάθε Εβραίο στη Γερμανία που ήταν μέλος γυμναστικού συλλόγου ή αθλητικής ένωσης. Να είσαι Εβραίος το καλοκαίρι του 1934 ήταν σαν διδακτικό παραμύθι των αδερφών Γκριμ, στο οποίο δύο εγκαταλελειμμένα παιδιά χάνονται σε ένα δάσος γεμάτο πεινασμένους λύκους.

Δεν ήταν ότι η Φρίντα πίστευε πως η κατάσταση στο Αμβούργο θα ήταν καλύτερη από το Βερολίνο, αλλά ήλπιζε πως θα ήταν πιο εύκολο να υπομείνει τις διακρίσεις που υπέφερε με τη βοήθεια του εθνικού συζύγου της.

«Πρόσεξε», της είπα. «Ξέρω κάποιον στο Εβραϊκό Τμήμα της Γκεστάπο. Έναν μπάτσο που ήξερα στο Άλεξ.* Τον πρότεινα για προαγωγή κάποτε, οπότε μου χρωστάει χάρη. Θα πάω να του μιλήσω, να δω τι μπορεί να γίνει».

«Δεν μπορείς να αλλάξεις αυτό που είμαι, Μπέρνι», είπε.

«Ίσως όχι. Αλλά μπορεί να κατορθώσω να αλλάξω αυτό που κάποιος άλλος λέει ότι είσαι».

Εκείνη την εποχή έμενα στη Σλέζισε Στράσε, στα ανατολικά της πόλης. Και τη μέρα του ραντεβού μου με την Γκεστάπο είχα πάρει τον υπόγειο σιδηρόδρομο δυτικά, προς το Χάλεσες Τορ, και ανέβηκα τη Βίλγκελμ Στράσε προς τα βόρεια. Έτσι έφτασα στο μέρος όπου βρήκα τον μπελά μου με τον αστυνομικό μπροστά από το ξενοδοχείο Ντόιτσερ Κάιζερ. Από το προσωρινό καταφύγιο του Εξέλιουρ το κτίριο της Γκεστάπο στον αριθμό 8 της Πριντς Άλμπρεχτ Στράσε απείχε μόνο μερικά βήματα – επρόκειτο για ένα κτίριο που έμοιαζε λιγότερο με αρχηγείο της μυστικής αστυνομίας

* Τα κεντρικά της αστυνομίας στην Αλεξάντερπλάτς. (Σ.τ.Μ.)

της Γερμανίας και περισσότερο με κομψό ξενοδοχείο της εποχής του Γουλιέλμου Β',* εντύπωση την οποία ενίσχυε η παρουσία του παλιού ξενοδοχείου Πριντς Άλμπρεχτ, που τώρα στέγαζε τη διοικητική ηγεσία των Ες Ες. Ελάχιστοι άνθρωποι ανέβαιναν την Πριντς Άλμπρεχτ Στράσε, εκτός κι αν ήταν υποχρεωμένοι. Ειδικά όταν μόλις είχαν επιτεθεί σε έναν αστυνομικό. Ίσως γι' αυτό το λόγο φαντάστηκα πως θα ήταν το τελευταίο μέρος όπου θα σκέφτονταν να με ψάξουν.

Με τα μαρμάρια παραπέτα, τα ψηλά αψιδωτά ταβάνια και μια σκάλα φαρδιά σαν σιδηροδρομικές ράγες, το κτίριο της Γκεστάπο έμοιαζε περισσότερο με μουσείο παρά με κτίσμα που ανήκε στη μυστική αστυνομία· ή ίσως σαν μοναστήρι – αρκεί το τάγμα των μοναχών να ήταν από εκείνα που φοράνε μαύρα και τους αρέσει να βασανίζουν τους ανθρώπους για να τους κάνουν να ομολογήσουν τις αμαρτίες τους. Μπήκα στο κτίριο και πλησίασα μια ένστολη και κάπως ελκυστική κοπέλα στην υποδοχή, που ανέβηκε μαζί μου τις σκάλες και έστριψε σε μια γωνία για να με πάει στο Τμήμα Β.

Βλέποντας τον παλιό γνωστό μου, χαμογέλασα και χαιρέτησα ταυτόχρονα, και τότε μια δυο γυναίκες από το διπλανό δωμάτιο δακτυλογράφησης μου έριξαν μειδιώντας ένα βλέμμα έκπληξης, λες και το χαμόγελο με το χαιρετισμό μου φάνταζαν γελοία εκεί μέσα. Η Γκεστάπο είχε ιδρυθεί μόνο πριν από δεκαοχτώ μήνες, αλλά η φήμη της ήταν ήδη τρομακτική, κι αυτός ήταν ο λόγος που ήμουν εξαρχής νευρικός και χαμογελούσα και χαιρετούσα τον Ότο Σούχαρντ. Εκείνος δεν χαιρέτησε. Ούτε και χαμογέλασε. Ποτέ κανείς δεν είπε πως ο Σούχαρντ ήταν η ψυχή του πάρτι, αλλά ήμουν αρκετά βέβαιος πως τον είχα ακούσει να γελάει όταν ήμαστε και οι δύο μπάτσοι στο Άλεξ. Από την άλλη ίσως και να

* Ο τελευταίος αυτοκράτορας της Γερμανίας (1888-1918), γνωστός με το προσωνύμιο Κάιζερ. (Σ.τ.Μ.)

γελούσε γιατί ήμουν ανώτερός του και, καθώς τώρα ανταλλάσσαμε χειραψία, ήδη έλεγα στον εαυτό μου ότι είχα κάνει λάθος και ότι ο σκληρός νεαρός μπάτσος που θυμόμουν τώρα ήταν φτιαγμένος από την ίδια πάστα με τα παραπέτα και τη σκάλα έξω από την πόρτα του τμήματός του. Ήταν σαν να έδινα το χέρι σε έναν κατεψυγμένο νεκροθάφτη.

Ο Σούχαρντ ήταν γοητευτικός, αν δηλαδή θεωρείτε γοητευτικούς τους άντρες με κατάξανθα, σχεδόν άσπρα, μαλλιά και ξέθωρα μπλε μάτια. Ως ξανθός και γαλανομάτης ο ίδιος, τον έβλεπα σαν μια πιο βελτιωμένη, πιο αποτελεσματική ναζιστική εκδοχή του εαυτού μου: ένας θεάνθρωπος και όχι ένας κακομοίρης Γερμανός με Εβραία φιλενάδα. Από την άλλη ποτέ δεν ήθελα να γίνω θεός, ούτε και να μπω στον Παράδεισο, όχι όταν όλα τα κακά κορίτσια σαν τη Φρίντα ήταν ακόμα στο Βερολίνο της Βαϊμάρης.

Με οδήγησε στο στενάχωρο γραφείο του και έκλεισε την πόρτα με το αμμοβολημένο γυαλί, μια κίνηση που μας άφησε μόνους με ένα ξύλινο γραφειάκι, ένα ολόκληρο σώμα τεθωρακισμένων από γκρι μεταλλικούς φωριαμούς και μια ωραία θέα στον κήπο της Γκεστάπο, όπου ένας άντρας φρόντιζε με προσοχή τα παρτέρια.

«Καφέ;»

«Αμέ».

Ο Σούχαρντ έριξε μια αντίσταση σε μια κανάτα με νερό βρύσης. Έμοιαζε ευχαριστημένος που με έβλεπε – αυτό σήμαινε ότι το γερακίσιο πρόσωπό του είχε την όψη κάποιου που είχε φάει κάμποσα σπουργίτια για μεσημεριανό.

«Βρε, βρε», είπε. «Μπέρνι Γκούντερ. Πάνε δύο χρόνια, έτσι δεν είναι;»

«Μάλλον».

«Ο Άρτουρ Νέμπε είναι εδώ φυσικά. Είναι βοηθός διοικητής. Και τολμώ να πω ότι είναι κι άλλοι που θα αναγνώριζες. Προσωπικά ποτέ μου δεν κατάλαβα γιατί έφυγες από την Κρίπο».

«Θεώρησα καλύτερο να φύγω πριν με διώξουν».

«Κάνεις λάθος γι' αυτό νομίζω. Το Κόμμα προτιμάει καθαρούς εγκληματολόγους όπως εσύ, παρά τις βιολέτες του Μαρτίου,* που σκαρφάλωσαν στο άρμα του Κόμματος για τα δικά τους υστερόβουλα κίνητρα». Η κοφτερή σαν ξυράφι μύτη του σούφρωσε με δυσαρέσκεια. «Και φυσικά υπάρχουν αρκετοί ακόμη στην Κρίπο που δεν έχουν μπει στο Κόμμα. Και μάλιστα τους σέβονται γι' αυτό. Ο Ερνστ Γκένατ για παράδειγμα».

«Τολμώ να πω πως έχεις δίκιο».

Θα μπορούσα να αναφέρω όλους τους καλούς μπάτσους που έφυγαν με τις κλοτσιές από την Κρίπο στη μεγάλη αστυνομική εκκαθάριση του 1933: Κοπ, Κλινγκενχέλερ, Ρόντενμπεργκ και πολλοί άλλοι. Δεν ήμουν όμως εκεί για πολιτικές διαφωνίες. Άναψα ένα Μουράτι, κάπνισα τα πνευμόνια μου για ένα δευτερόλεπτο και αναρωτήθηκα αν θα τολμούσα να αναφέρω τι με είχε φέρει στο γραφείο του Ότο Σούχαρντ.

«Ηρέμησε, παλιόφιλε», είπε και μου έδωσε μια απρόσμενα γευστική κούπα καφέ. «Εσύ με βοήθησες να βγω από τη στολή και να μπω στην Κρίπο. Δεν ξεχνάω τους φίλους μου».

«Χαίρομαι που τ' ακούω».

«Για κάποιο λόγο δεν μου φαίνεται πως έχεις έρθει εδώ για να καταγγείλεις κάποιον. Όχι, δεν σε θεωρώ τύπο που θα έκανε ποτέ κάτι τέτοιο. Τι μπορώ λοιπόν να κάνω για σένα;»

«Έχω μια φίλη που είναι Εβραία», είπα. «Είναι καλή Γερμανίδα. Εκπροσώπησε μάλιστα τη Γερμανία στην Ολυμπιάδα του Παρισιού. Δεν είναι θρήσκα. Και είναι παντρεμένη με εθνικό. Θέλει να φύγει από το Βερολίνο. Εύχομαι να την πείσω ν' αλλάξει γνώμη. Αναρωτιόμουν μήπως υπάρχει τρόπος να ξεχαστεί η εβραϊκότητά της ή ίσως να αγνοηθεί. Δηλαδή ακούς πότε πότε πως γίνονται τέτοια πράγματα».

* Αναφέρεται σε αυτούς που άργησαν να γίνουν μέλη του κόμματος των Ναζί και πήραν την απόφαση μετά τις εκλογές του Μαρτίου του 1933. (Σ.τ.Μ.)